

Sygn. akt I A Ca 154/15

I A Cz 194/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 sierpnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie, I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący - Sędzia	SA Alicja Surdy
Sędziowie:	SA Ewa Popek SA Jolanta Terlecka (spr.)
Protokolant	stażystka Agnieszka Zdanowicz - Martyna

po rozpoznaniu w dniu 13 sierpnia 2015r. w Lublinie na rozprawie

sprawy z powództwa Skarbu Państwa – Naczelnika Urzędu Skarbowego w G., Dyrektora Izby Celnej w B. - zastępowanego przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa

przeciwko W. T. i A. T.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 13 listopada 2014r., sygn. akt I C 1256/12 oraz zażalenia powoda na zawarte w punkcie IV tego wyroku rozstrzygnięcie o kosztach procesu

I. z zażalenia powoda zmienia zaskarżony wyrok w punkcie IV poprzez podwyższenie zasądzonych w nim kosztów zastępstwa procesowego z kwoty 2.400 zł do kwoty 3.600 (trzy tysiące sześćset) zł;

II. oddala apelację;

III. zasądza od W. T. i A. T. na rzecz Skarbu Państwa - Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 2.820 (dwa tysiące osiemset dwadzieścia) zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym i zażaleniowym.

Sygn. akt I ACa 154/15

I A Cz 194/15

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Siedlcach wyrokiem z dnia 13 listopada 2014r. uznał za bezskuteczną w stosunku do pozwanych W. T. i A. T. umowę przeniesienia własności zawartej w formie aktu notarialnego w dniu 17 grudnia 2008r. w Kancelarii Notarialnej w G. przed notariuszem A. Ś., rep. (...), mocą której w wykonaniu zobowiązania do przeniesienia własności wynikającej z umowy spółki cywilnej zawartej w dniu 16 grudnia 2008r. G. T. (1) wspólnie z żoną dokonał czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu nieruchomością i przeniósł na W. T. i (...) Spółki Cywilnej (...) Spółka Cywilna (...) – udział wynoszący 1/2 we współwłasności nieruchomości oznaczonej jako działka numer (...) o obszarze 1,9805 ha położonej we wsi T., gmina P., dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w G. prowadzi księgę wieczystą nr (...) oraz udział 1/2 prawa własności lokalu mieszkalnego oznaczonego numerem (...) o powierzchni użytkowej 35 m⁽²⁾ znajdującego się w budynku położonym w G. przy ul. (...), dla którego to lokalu jest prowadzona księga wieczysta (...) wraz ze wszystkimi prawami związanymi z własnością tego lokalu,

- wobec Skarbu Państwa – Naczelnika Urzędu Skarbowego w G., w zakresie wierzytelności publicznoprawnych przysługujących wobec G. T. (1) z tytułu zaległości podatkowych w podatku od towarów i usług za miesiące wrzesień 2005r. w wysokości wynikającej z decyzji Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w W. z 1 lutego 2010r. nr (...), objętej tytułem wykonawczym wystawionym przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w G. z 20 lipca 2010r. nr (...) oraz za marzec 2006r., kwiecień 2006 r., maj 2006r., czerwiec 2006r., lipiec 2006r., sierpień 2006r., wrzesień 2006r., październik 2006r., listopad 2006r., grudzień 2006r. w wysokości wynikającej z decyzji Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w W. z 27 września 2010r. nr (...), objętej tytułami wykonawczymi wystawionymi przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w G. z 26 października 2010r. nr SM (...), nr SM (...), nr SM (...) oraz w podatku dochodowym od osób fizycznych za 2005r. w wysokości wynikającej z decyzji Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w W. z 16 czerwca 2010r. nr (...), objętej tytułem wykonawczym wystawionym przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w G. z 23 lipca 2010r. nr SM (...) wraz z przysługującymi odsetkami od zaległości podatkowych, kosztami egzekucyjnymi oraz kosztami upomnienia (pkt I);
- wobec Skarbu Państwa – Dyrektora Izby Celnej w B. w zakresie wierzytelności publicznoprawnych przysługujących wobec G. T. (1) z tytułu należności celnych za okres od maja 2006r. do grudnia 2007r. w łącznej wysokości należności głównej 908.933zł, z tytułu podatku akcyzowego za okres od maja 2006r. do grudnia 2007r. w łącznej wysokości należności głównej 1.715.731 zł oraz podatku od towarów i usług za okres od maja 2006r. do grudnia 2007r. w łącznej wysokości należności głównej 2.512.986 zł wraz z przysługującymi kosztami egzekucyjnymi oraz odsetkami od zaległości podatkowych (pkt II).

Ponadto nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa kasy Sądu Okręgowego w S. od pozwanych solidarnie kwotę 4.900 zł tytułem opłaty stosunkowej od pozwu (pkt III) oraz w punkcie IV zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa kwotę 2.400 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego (k-.402-405v).

W uzasadnieniu tego wyroku Sąd powołał następujące ustalenia oraz rozważania prawne.

W. T. jest żoną G. T. (1), a A. T. jego siostrą. Postanowieniem z 7 kwietnia 2008r. Dyrektor Urzędu Kontroli Skarbowej w W. wszczął postępowania kontrolne o numerach (...) i (...) wobec G. T. (1), postanowienie w tym zakresie zostało jemu doręczone 8 kwietnia 2008r. oraz postanowienie o wszczęciu postępowania w zakresie podatku dochodowego od osób fizycznych (postępowanie zakończone decyzją (...)). Na skutek postępowania kontrolnego wydane zostały dwie decyzje podatkowe w zakresie podatku od towarów i usług oraz decyzja w zakresie podatku dochodowego od osób fizycznych. Decyzja z 1 lutego 2010r. (...) określiła wysokość zobowiązania G. T. (1) z tytułu podatku od towarów i usług za okres maj - wrzesień 2005 oraz decyzja z 27 września 2010r. nr (...) wysokość zobowiązania w podatku od towarów i usług za miesiące marzec - grudzień 2006r. Decyzja z 16 czerwca 2010r. nr (...) określiła wysokość podatku dochodowego od osób fizycznych. Na dzień 25 października 2012r. zaległości z tytułu podatku od towarów i usług, odsetek od tych zaległości, koszty egzekucyjne oraz koszty upomnienia wynosiły łącznie 985.049,63 zł, natomiast w podatku dochodowym od osób fizycznych - należność główna oraz odsetki od zaległości podatkowych - łącznie 29.944,92zł. G. T. (1) zaskarżył decyzję podatkową wydaną przez Dyrektora Izby Skarbowej dotyczącą zobowiązania podatkowego w podatku dochodowym od osób fizycznych za 2005 rok. Wyrokiem z 11 kwietnia 2011r.,

Wojewódzki Sąd Administracyjny jego skargę oddalił a postanowieniem z 13 października 2010r. oddalił jego wniosek o wstrzymanie wykonania zaskarżonej decyzji. Naczelnik Urzędu Skarbowego w G. wystawił tytuły wykonawcze przeciwko G. T. (1) obejmujące podatek od towarów i usług za wrzesień 2005r., marzec 2006r. - grudzień 2006r. oraz obejmujące podatek dochodowy od osób fizycznych za 2005r., które zostały doręczone G. T. (1). W okresie od 25 lipca 2009r. do 31 grudnia 2012r. Naczelnik Urzędu Celnego w B. wydał decyzje w zakresie należności celnych należnych od G. T. (1) na rzecz Skarbu Państwa. Należności celne za okres od maja 2006r. do grudnia 2007r. wynoszą: należność główna 908.933 zł, z tytułu podatku akcyzowego za okres od maja 2006r. do grudnia 2007r. w łącznej wysokości należności głównej 1.715 731 zł oraz podatku od towarów i usług za okres od maja 2006r. do grudnia 2007r. w łącznej wysokości należności głównej 2.512.986 zł wraz z kosztami egzekucyjnymi oraz odsetkami od zaległości podatkowych. Decyzje zostały wydane w wyniku dokonanej przez organ celny weryfikacji zgłoszeń celnych co do wartości celnej sprowadzanych przez G. T. (1) samochodów osobowych z terytorium Szwajcarii. Decyzje wymiarowe Naczelnika Urzędu Celnego w B., z których wynikają wierzytelności Dyrektora Izby Celnej w B. zostały objęte dołączonymi do akt administracyjnymi tytułami wykonawczymi.

G. T. (1) 23 kwietnia 2008r. zawarł umowę przeniesienia własności na zabezpieczenie, którą rozporządził mieniem wartości 400.000 zł, rep. (...). 17 grudnia 2008 roku rep. (...)zawarł umowę przeniesienia 1/2 części udziału we własności samodzielnego lokalu mieszkalnego nr (...) położonego przy ul. (...) w G. oraz 1/2 udziału prawa własności działki numer (...) o powierzchni 1,9805 ha położonej we wsi T., gmina P. na rzecz swojej żony W. T. i swojej siostry A. T. wspólników spółki cywilnej W. A. T. Spółka Cywilna (...). 20 grudnia 2008r. rep. (...)zawarł umowę sprzedaży 1/4 części współwłasności zabudowanej nieruchomości oznaczonej jako działka numer (...) o obszarze 246 m2 w G. położonej przy ul. (...) na rzecz E. S. oraz G. S.. 22 grudnia 2008r. (...) G. T. (1) zawarł umowę darowizny na rzecz swojego brata K. T., któremu przekazał swój udziału 1/2 części w spółdzielczym własnościowym prawie do lokalu mieszkalnego nr (...) położonym w G. przy ul. (...), a następnie lokal ten K. T. darował swojej małoletniej córce Z. T.. 6 marca 2009 r. rep. (...)zawarł umowę darowizny 1/2 części samodzielnego lokalu mieszkalnego oznaczonego numerem (...) budynku położonego w W. przy ul. (...) na rzecz żony W. T.. 6 marca 2009r. rep. (...)G. T. (1) zawarł umowę darowizny udziału w 1/2 części samodzielnego lokalu mieszkalnego oznaczonego numerem (...) położonego w W. przy ul. (...) na rzecz żony W. T..

Wobec G. T. (1) zostało wszczęte postępowanie egzekucyjne, wpływają tylko kwoty z tytułu zajęcia wierzytelności z tytułu najmu w kwocie 1998 zł miesięcznie, nie są one w stanie realnie zaspokoić całości zadłużenia. Dokonano również zajęcia wierzytelności z rachunków bankowych oraz praw majątkowych w postaci papierów wartościowych, które są bezskuteczne.

Ustaień tych Sąd Okręgowy dokonał na podstawie bliżej powoływanych dowodów z dokumentów, zeznań świadka G. T. (1) oraz wyjaśnień pozwanych W. T. i A. T.. Podkreślił, że okoliczności wynikające z dokumentów nie były kwestionowane, zasługują w pełni na wiarę. Sąd obdarzył też wiarą zeznania świadka G. T. (1) i wyjaśnienia pozwanych za wyjątkiem twierdzeń A. T., iż nie wiedziała o kłopotach finansowych swojego brata i dowiedziała się o nich dopiero miesiąc przed sprawą. Według Sądu pierwszej instancji wyjaśnienia tej treści są spowodowane chęcią uzyskania dla siebie korzystnego wyroku. Sprzeczne bowiem z zasadami doświadczenia życiowego jest takie stwierdzenie, gdyż relacje pomiędzy rodzeństwem był bardzo bliskie, pozwane razem prowadziły działalność gospodarczą, nadal zamierzają ją kontynuować to trudno dać wiarę, iż A. T. nie wiedziała o trudnościach finansowych męża swojej współniczki, jednocześnie swojego brata.

W tak ustalonych okolicznościach Sąd uznał powództwa za uzasadnione. Przytaczając treść art. 527 § 1 i § 3. k.c. wyjaśnił, że o stosunku bliskości pomiędzy dłużnikiem a osobą trzecią decydują zwykle więzy rodzinne (pokrewieństwo, powinowactwo) oraz małżeństwo. Czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny, albo stał się niewypłacalny w stopniu wyższym, niż był przed dokonaniem czynności. Wskazał, iż w doktrynie i orzecznictwie jednolicie przyjmuje się, że pokrzywdzenie wierzyciela należy oceniać nie według chwili dokonania czynności prawnej dłużnika z osobą trzecią, lecz według chwili jej zaskarżenia (wystąpienia z żądaniem uznania bezskuteczności czynności prawnej). Przepis ten wiąże pokrzywdzenie wierzyciela z rzeczywistą niewypłacalnością dłużnika, która musi istnieć w chwili wystąpienia

ze skargą pauliańską, a nie decyduje o tym chwila dokonania tej czynności, jak również chwila orzekania przez sąd o żądaniu wierzyciela uznania czynności prawnej dłużnika za bezskuteczną [SN w wyroku z dnia 22 marca 2001r. V CKN 280/00, Lex nr 52793].

Sąd przywołał też treść art. 528 k.c. , zgodnie z którym jeżeli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną , chociażby osoba trzecia nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Podniósł nadto, że stosownie do utrwalonego w tym zakresie orzecznictwa Sądu Najwyższego w przypadku roszczeń publicznoprawnych, a za takie należy uznać roszczenia o charakterze podatkowym, celnym, skarga pauliańska jest dopuszczalna ze względu na analogię między wierzytelnością cywilną a publicznoprawną (orzeczenie SN z dnia 27 lipca 2006 r., sygn. III CSK 57/2006 LEX nr 195391, uchwała z dnia 11 kwietnia 2003 roku, III CZP 15/03 LEX 77190 oraz uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2003 r., sygn. akt III CZP 85/02 LEX 76145).

W opisanym stanie faktycznym wierzycielem jest powód, Skarb Państwa. Dłużnikiem powoda jest G. T. (1) co wynika z treści tytułów wykonawczych zaopatrzonych w klauzulę wykonalności. Dług wynosi łącznie 1.014.984,55 zł na rzecz Urzędu Skarbowego oraz 5.137.650 zł na rzecz Dyrektora Izby Celnej. Osobą trzecią z którą dłużnik dokonał czynności prawnej z pokrzywdzeniem wierzycieli w rozumieniu art. 527 § 1. k.c. jest W. T. jego żona i A. T. siostra G. T. (1). Nie budziło wątpliwości, iż są one osobami bliskimi dla G. T. (1) w związku z czym działa w stosunku do nich domniemanie, iż wiedziały one o jego trudnościach finansowych. Domniemanie to w żaden sposób nie zostało obalone. Pozwane podnosiły, iż przekazanie przez G. T. (1) udziału w nieruchomościach było formą pomocy żonie w rozwinięciu działalności gospodarczej. Jednocześnie G. T. (1) stwierdził, iż W. T. w 1995r. nabyła nieodpłatnie nieruchomość w Ł., którą w 1998r. sprzedała, a za uzyskane środki pieniężne zakupiła z mężem nieruchomość znajdującą się w G. przy ulicy (...). Zdaniem Sądu okoliczności te nie mają żadnego znaczenia dla rozpoznawanej sprawy, a mogą mieć ewentualne znaczenie dla sprawy o podział majątku dorobkowego małżonków. Ponadto, pozwane W. T. i A. T., jako wspólnicy spółki cywilnej nabyły w wyniku kwestionowanej czynności korzyść majątkową bezpłatnie, w wyniku umowy nabyły one udziały o znacznej wartości, nie spełniając na rzecz G. T. (1) żadnego świadczenia wzajemnego, które można byłoby uznać za ekwiwalent otrzymanego przysporzenia. Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z 1 czerwca 2011 r.. sygn. akt II CSK 513/10LEX nr 960505 pojęcia bezpłatnego uzyskania korzyści nie należy wiązać wyłącznie z treścią czynności prawnej, w wyniku której korzyść ta weszła do majątku osoby trzeciej, ale z rzeczywistymi, obiektywnie ocenionymi konsekwencjami majątkowymi wynikłymi z realizacji tej czynności, które ocenić trzeba według stanu na chwilę orzekania. Zdaniem Sądu spełnione również zostały przesłanki z art. 528 k.c.

Z § 2 art. 527 k.c. wynika, że z pokrzywdzeniem wierzycieli mamy do czynienia wówczas , gdy wskutek czynności prawnej dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu , niż przed dokonaniem czynności W uzasadnieniu wyroku z 18 września 1998 roku w sprawie III CKN 612/97, LEX 34580 Sąd Najwyższy stwierdził, iż o niewypłacalności dłużnika, w rozumieniu art. 527 § 2 k.c., świadczy m.in. bezskuteczność przeprowadzonej przeciwko niemu egzekucji, która w odniesieniu do egzekucji świadczeń pieniężnych, może być prowadzona z różnych składowych części majątku dłużnika. Jeżeli zatem komornicza egzekucja świadczenia pieniężnego przeprowadzona z jednej choćby części składowej tego majątku okaże się nieskuteczna, jest to wystarczające do przyjęcia, że wykazana została w ten sposób niewypłacalność dłużnika zalegającego z zapłatą. Dłużnik powinien, dysponując innymi składnikami majątku, zapłacić egzekwowaną należność, co czyniłoby bezprzedmiotowym roszczenie paulińskie, brak zaś takiej zapłaty odpowiada pojęciu "zaprzestania płacenia długów". G. T. (1) do chwili wyrokowania należnego powodowi świadczenia nie spełnił, co wskazuje, iż jest on niewypłacalny. Ponadto fakt, iż po wszczęciu przez Urząd Kontroli Skarbowej w W. postępowania kontrolnego oraz po wszczęciu przeciwko G. T. (1) postępowania karnego, G. T. (1) wyzbył się całego swojego majątku, świadczy o tym, iż działał on ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Pozwane podnosiły, iż w dacie dokonywania zaskarżonej czynności prawnej nie istniały zobowiązania podatkowe z uwagi na wczesny etap postępowania kontrolnego. Sąd wyjaśnił, że w przypadku podatku dochodowego oraz podatku od towarów i usług zgodnie z art. 21 § 1 pkt. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. ordynacja podatkowa zobowiązanie podatkowe powstaje z dniem zaistnienia zdarzenia, z którym

ustawa podatkowa wiąże powstanie takiego zobowiązania. Jeżeli przepisy prawa podatkowego nakładają na podatnika obowiązek złożenia deklaracji, a zobowiązanie podatkowe powstaje w sposób określony w § 1 pkt 1, podatek wykazany w deklaracji jest podatkiem do zapłaty, z zastrzeżeniem § 3 (art. 21 § 1 ordynacji podatkowej). Jeżeli w postępowaniu podatkowym organ podatkowy stwierdzi, że podatnik, mimo ciążącego na nim obowiązku, nie zapłacił w całości lub w części podatku, nie złożył deklaracji albo że wysokość zobowiązania podatkowego jest inna niż wykazana w deklaracji, organ podatkowy wydaje decyzję, w której określa wysokość zobowiązania podatkowego. Argumentował dalej, że z powołanych przepisów ordynacji podatkowej wynika, iż zobowiązania G. T. (1) z tytułu podatków od towarów i usług, podatku dochodowego należnego cła powstały w chwili zaistnienia zdarzenia, z którym przepisy łączyły powstanie zobowiązania podatkowego, były nimi obrót samochodami i osiąganie z tego tytułu dochodu, miały one miejsce przed dokonaniem przez niego zaskarżonej czynności. Fakt ich zaniżenia doprowadził do wydania trzech decyzji podatkowych i 689 celnych, w których została w sposób prawidłowy określona wysokość zobowiązań podatkowych i celnych. Skarga G. T. (1) na decyzję w przedmiocie ustalenia podatku dochodowego za 2005r. została oddalona, a w związku z powyższym stanowi ona podstawę do prowadzenia egzekucji. Z kolei decyzje Naczelnika Urzędu Celnego w B. wydane w okresie od 25 listopada 2009r. do 31 grudnia 2012r. mają charakter ostateczny i prawomocny. Zostały objęte administracyjnymi tytułami wykonawczymi, które zostały załączone do akt sprawy. W ocenie Sądu, z dowodów tych wynika w sposób nie budzący wątpliwości, iż G. T. (1) posiada zobowiązanie w stosunku do Skarbu Państwa. Natomiast w sprawie okolicznościami bezspornymi są: zawarcie przez dłużnika G. T. (1) umowy przeniesienia udziału we współwłasności na spółkę, którego jedynymi współnikami były pozwane, z których jedna jest jego rodzoną siostrą, a druga żoną, to jest osobami bliskimi, w dacie wniesienia pozwu i w dacie zamknięcia rozprawy zadłużenie G. T. (1) nie zostało spłacone w związku z czym jest on niewypłacalny. Zdaniem Sądu te okoliczności przesądzają o skuteczności roszczenia powoda.

Jako podstawę obciążenia pozwanych kosztami procesu Sąd Okręgowy powołał art. 98 k.p.c. wyjaśniając, że składają się na nie: opłata stosunkowa od pozwu i koszty zastępstwa procesowego należne Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa na podstawie art. 99 k.p.c., które ustalił na podstawie § 6 ust.5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (k-411-415v).

Apelację od tego wyroku wniosły pozwane, zaś powód zaskarżył zażaleniem zawarte w nim rozstrzygnięcie o kosztach procesu.

Pozwane, zaskarżając wyrok w całości, zarzuciły mu:

- 1) naruszenie przepisu prawa procesowego – art. 233 § 1 k.p.c., które miało wpływ na wynik postępowania poprzez:
 - a) dowolne a nie swobodne przyjęcie, iż G. T. (1) przenosząc własność nieruchomości opisanych w pozwie działał z zamiarem pokrzywdzenia wierzyciela, podczas gdy świadomości, iż będzie dłużnikiem Skarbu Państwa nie posiadał z uwagi na wczesny etap kontroli podatkowej,
 - b) przyjęcie, że pozwane wiedziały, iż G. T. (1) mógł działać z pokrzywdzeniem wierzyciela podczas gdy z okoliczności sprawy, wynika, iż nie miały takiej świadomości,
 - c) dokonanie błędnych ustaleń faktycznych, co w konsekwencji skutkowało stwierdzeniem, że zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwala na uznanie, iż powództwo zasługuje na uwzględnienie,
- 2) naruszenie przepisów prawa materialnego - art. 527 § 1 k.c. w związku z art. 531 § 1 k.c. poprzez ich błędne zastosowanie i uznanie, że dopuszczalne jest zastosowanie instytucji skargi pauliańskiej do należności publicznoprawnych,

Wskazując na powyższe zarzuty pozwane wniosły o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na ich rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych za obie instancje (k-427-432).

Powód w odpowiedzi na apelację, wnosił o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanych na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego według norm prawem przepisanych w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (k-453-457).

Natomiast w zażaleniu na postanowienie Sądu Okręgowego w S.w przedmiocie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego zawarte w punkcie IV wyroku z 13 listopada 2014r. pozwany, zarzucając naruszenie przepisów postępowania tj. art. 99 k.p.c. w związku z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i zasądzenie od pozwanych solidarne na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa zwrotu kosztów postępowania w wysokości 3.600 zł oraz zasądzenie od pozwanych na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kosztów postępowania zażaleniowego (k-421-422).

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie i jako bezzasadna podlega oddaleniu, ponieważ nie zawiera zarzutów mogących skutecznie podważyć zaskarżony wyrok, który w ocenie Sądu odwoławczego jest prawidłowy. Uzasadnione jest natomiast zażalenie powoda.

Sąd Apelacyjny w całości aprobuje ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji i przyjmuje je za podstawę swojego rozstrzygnięcia. Akceptuje także wyrażoną przez ten Sąd ocenę prawną o spełnieniu wszystkich przesłanek warunkujących udzielenie powodowi żądanej ochrony prawnej.

Odnosząc się do poszczególnych zarzutów, nie sposób podzielić powoływanego w pierwszej kolejności zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. Przepis ten stanowi, iż sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Skarżące ani w treści tego zarzutu ani jego uzasadnieniu nie wskazują jaki to konkretnie dowód, czy dowody miałyby być przez Sąd Okręgowy ocenione z uchybieniem kryteriom wskazanym w tym przepisie. Natomiast w orzecznictwie Sądu Najwyższego na jego tle ugruntowany jest pogląd, że postawienie zarzutu obraży art. 233 § 1 k.p.c. nie może polegać tylko na prezentowaniu przez skarżącego własnego stanu faktycznego i taka apelacja ma wówczas wyłącznie charakter polemiczny. Nieuprawnione są obie tezy postawione w ramach omawianego zarzutu – pierwsza, że dokonując zwalczanych skargą czynności na rzecz pozwanych G. T. (1) nie działał ze świadomością pokrzywdzenia powoda, gdyż ze względu na wczesny etap kontroli podatkowej nie mógł mieć wiedzy, że będzie dłużnikiem Skarbu Państwa i druga, że takiej świadomości nie mogły mieć też pozwane. Zwalczana skargą czynność miała charakter nieodpłatny, co oznacza konieczność stosowania art. 528 k.c., a tym samym nie była istotna dla rozstrzygnięcia wiedza pozwanych o krzywdzącym powoda działaniu ich odpowiednio męża i brata, a nawet o tym czy w ogóle ma on jakiegokolwiek długi wobec Skarbu Państwa czy też i innych wierzycieli. Skoro jest to przepis dalej idący, nie było już nawet potrzeby czynienia w motywach zaskarżonego wyroku jakichkolwiek rozważań dotyczących działania nieobalonego w tym sporze domniemania z art. 527 § 3 k.c. ze względu na istniejący pomiędzy stronami kwestionowanych umów stosunek bliskości.

Wbrew zarzutowi apelacji w niewadliwie ustalonych okolicznościach tego sporu spełniona została podmiotowa przesłanka działania G. T. (2) ze świadomością pokrzywdzenia powoda. Dla porządku odnotować można, że przy ocenie tej przesłanki przyjmuje się, że świadomość ta - jako subiektywna przesłanka skargi pauliańskiej - nie musi obejmować faktu pokrzywdzenia konkretnego wierzyciela. Obojętne jest także, czy dłużnik chciał pokrzywdzenia czy to konkretnego, czy to jakiegokolwiek wierzyciela. Świadomość dłużnika może zatem dotyczyć innego wierzyciela niż ten, który żąda uznania czynności za bezskuteczną. Wystarczy więc, że dłużnik zdaje sobie sprawę z tego, że dokonana przez niego czynność może pokrzywdzić jakiegokolwiek wierzyciela. Innymi słowy wystarczy, by dłużnik takie pokrzywdzenie przewidywał w granicach ewentualności, zaś obojętne jest, do którego z wierzycieli się ono odnosi. Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w postaci niekwestionowanych przez żadną ze stron a dołączonych do akt dowodów z dokumentów wynika, że G. T. (1) prowadząc działalność gospodarczą (pod firmą (...))

w zakresie zakupu i sprzedaży samochodów wystawiał faktury VAT, w których rażąco zaniżał podstawę opodatkowania - cenę, za jaką dany samochód sprzedawał. Przy czym z tą działalnością wiązało się zaniżanie tak należności podatkowych, jak i celnych, za co w efekcie został on również prawomocnie skazany wyrokiem karnym, którego ustaleniami co do popełnienia objętych nim przestępstw sąd cywilny jest związany (art. 11 k.p.c.). Skoro taki proceder uprawiał on w latach 2005 i 2006 objętych kontrolą, to niewątpliwym jest, że jako przedsiębiorca znał mechanizm w jaki osiągał z tego tytułu dochody i ewentualne tego konsekwencje. W świetle zasad logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego naiwne jest usprawiedliwianie G. T. (1), że ze względu tylko na wczesny etap kontroli podatkowej nie przypuszczał on i nie mógł się spodziewać, że w wyniku postępowania kontrolnego zostaną wydane decyzje obciążające go należnościami wobec powoda. Podkreślenia wymaga, że równoległe wszczęto postępowanie karne, gdzie G. T. (1) był przesłuchiwany jeszcze przed datą zwalczaną skargą pauliańską umowy, potwierdzając w istocie zaniżanie cen sprzedawanych samochodów. Dalsza ustalona przez Sąd sekwencja zdarzeń pokazuje, że w bardzo krótkim czasie od wszczęcia powyższych postępowań (administracyjnego i karnego) G. T. (1) dokonał szeregu rozporządzeń majątkowych, w tym objętą niniejszym sporem, w wyniku których stał się niewypłacalny. Należy też pamiętać, że na gruncie prawa podatkowego generalnie przedsiębiorca dokonuje samoobliczania zobowiązań podatkowych i składa odpowiednie deklaracje. Organy zaś podatkowe w ciągu 5 lat (czyli do granic ich przedawnienia) mają prawo je kontrolować. Decyzje jakie zapadają w wyniku takiej kontroli mają charakter deklaratoryjny i wymagalność zobowiązania podatkowego określa się na dzień płatności, wynikający z odpowiednich przepisów określających termin płatności. Oznacza to, że w momencie dokonywania zaskarżonych czynności G. T. (1) posiadał wymagalne zobowiązania z tytułu podatku VAT i podatku dochodowego za okresy objęte pozwem, a ze względu właśnie na fakt, iż we wcześniej składanych deklaracjach zaniżył ich wysokość, została ona następnie prawidłowo określona w wydanych decyzjach podatkowych. Jeżeli przedsiębiorca dokonuje powyższych czynności wyjątkowo nierzetelnie (w tym wypadku dopuszczając się nawet przestępstw) niewątpliwie towarzyszy mu świadomość, że może to zostać wykryte, ze wszystkimi tego konsekwencjami. Jest niesporne, że w dniu 31 marca 2008r. Prokuratura Krajowa Biuro do Spraw Przestępczości Zorganizowanej Wydział V Zamiejscowy w L. wszczęła śledztwo w sprawie działalności w okresie od 1 stycznia 2004r. do co najmniej 31 marca 2008r. w B. i innych miejscowościach na terenie kraju zorganizowanej grupy przestępczej, mającej na celu dokonywanie przestępstw skarbowych polegających na uszczuplaniu należności publicznoprawnych z tytułu wprowadzenia na obszar celny Unii Europejskiej samochodów osobowych sprowadzanych z terytorium Szwajcarii. Dnia 1 kwietnia 2009r. Prokuratura Apelacyjna w L. wszczęła przeciwko G. T. (1) postępowanie przygotowawcze o czyny z art. 56 §1 kks w zb. z art. 87§1 kks w zw. z art. 37 § 1 pkt 1,2,5 kks w zw. z art. 6 § 2 kks. (por. pismo powoda k-280-281 wraz z powoływanymi w nim dowodami znajdującymi się w aktach związkowych). Wreszcie G. T. (1) został prawomocnie skazany za przestępstwa umyślne wyrokiem z 30 października 2012r., których skutkiem było uszczuplenie należności publicznoprawnych w postaci podatku akcyzowego, podatku od towarów i usług w wysokości 20.103.018 zł i cła w wysokości 3.071.018 zł. Bezsporne jest także, że G. T. (1) po wszczęciu postępowania, dokonał także innych rozporządzeń swoim majątkiem poza rozporządzeniem objętym przedmiotowym postępowaniem. W ich wyniku stał się niewypłacalny, a niewypłacalność została stwierdzona w toku administracyjnego postępowania egzekucyjnego. Decyzje zaś wymiarowe, z których wynikają wierzytelności powoda mające podlegać ochronie w trybie niniejszej skargi pauliańskiej, zostały objęte administracyjnymi tytułami wykonawczymi.

Nie można się także zgodzić z zarzutem naruszenia art. 527 § 1 k.c. w związku z art. 531 § 1 k.c. poprzez błędne ich zastosowanie i uznanie, że dopuszczalne jest zastosowanie instytucji skargi pauliańskiej do należności publicznoprawnych. Zwłaszcza, że sporządzający apelację zawodowy pełnomocnik ograniczył się wyłącznie do postawienia takiego zarzutu bez żadnego merytorycznego uzasadnienia stanowiska przez siebie forsowanego. Zagadnienie to nie jest bezdyskusyjne, jednak w sytuacji gdy najpierw powód w treści uzasadnienia pozwu, a następnie Sąd pierwszej instancji w motywach zaskarżonego wyroku, prawidłowo odnieśli się do tej kwestii na gruncie aktualnie obowiązującej linii orzeczniczej Sądu Najwyższego, zbyteczne jest powielanie tej argumentacji, którą Sąd odwoławczy podziela.

Reasumując, skoro z przyczyn wyżej omówionych wszystkie zarzuty apelacji okazały się nietrafne należało ją oddalić na podstawie art. 385 k.p.c. (pkt II).

Jeśli chodzi o zażalenie pozwanego zasadnie zarzuca ono, że przy wartości przedmiotu sporu w całości wygranego przez powoda, a wynoszącej 98.000 zł, zawarte w punkcie IV wyroku postanowienie o zwrocie kosztów zastępstwa procesowego tylko w kwocie 2.400 zł, zamiast w stawce minimalnej 3.600 zł, zapadło z naruszeniem art. 99 k.p.c. w związku z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu. Jednocześnie w części motywacyjnej dotyczącej kosztów postępowania pierwszoinstancyjnego brak jest wskazania jakiegokolwiek okoliczności przemawiającej za obniżeniem kwoty przewidzianej wymienionym rozporządzeniem. Przeciwnie powołanie § 6 pkt 5 cyt. rozporządzenia świadczy o tym, że wolą Sądu Okręgowego było zastosowanie w pełni zasady zawinienia, a jedynie omyłkowo zastosował niewłaściwą stawkę, co wymagało stosownej korekty poprzez uwzględnienie wniosku zażalenia w całości i podwyższenie zasądzonych w punkcie IV kosztów zastępstwa procesowego z kwoty 2.400 zł do kwoty 3.600 zł (pkt I) stosownie do art. 386 § 1 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c. oraz § 6 pkt 6 cyt. rozporządzenia.

Rozstrzygnięcie o kosztach zastępstwa procesowego należnych powodowi za drugą instancję (pkt III) uzasadniają przepisy art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 8 lipca 2005r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (Dz.U. Nr 169, poz. 1417 z późn. zm.) oraz § 13 ust. 1 pkt 2 w związku z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 461) co do apelacji tj. kwota 2.700 zł oraz § 13 ust 2 pkt 2 w związku § 6 pkt 2 co do zażalenia tj. kwota 120 zł – łącznie 2.820 zł

Z tych wszystkich względów i mając na uwadze treść wyżej powoływanych przepisów Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji wyroku.